

Raport z realizacji
„Programu Ochrony Środowiska dla
Gminy Lubawa na lata 2021-2030”

za lata 2021-2023

Lubawa, 2024 r.

Zamawiający:

Urząd Gminy Lubawa

Fijewo 73,

14-260 Lubawa

Opracowanie:

Zespół EKO – GEO GLOB

www.ekogeoglob.pl

Spis treści

SPIS TREŚCI	3
1. WSTĘP	4
2. DANE POZYSKANE DO RAPORTU	5
3. AKTUALNY STAN ŚRODOWISKA	5
3.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	5
3.2. Zagrożenia hałasem	7
3.3. Pola elektromagnetyczne	9
3.4. Gospodarka wodami	11
3.5. Zasoby geologiczne	17
3.6. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	19
3.7. Zasoby przyrodnicze	20
3.8. Zagrożenie poważnymi awariami	26
4. METODA OCENY I ANALIZA REALIZACJI ZAŁOŻEŃ POŚ	26
4.1. Realizacja zadań własnych	27
4.2. Zadania monitorowane	34
5. OCENA REALIZACJI POŚ	41
6. PODSUMOWANIE	45
SPIS TABEL	47
SPIS RYSUNKÓW	48

1. Wstęp

Przedmiotem niniejszego opracowanie jest raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030” za lata 2021-2023.

Zgodnie z art. 25 pkt. 7 ppkt a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 r., poz. 1112, ze zm.), opracowany raport z wykonania programu ochrony środowiska Wójt Gminy ma obowiązek zamieścić w Biuletynie Informacji Publicznej.

Obowiązek sporządzania raportów z wykonania programu ochrony środowiska przez organ wykonawczy gminy, a następnie przedstawienia ich Radzie Gminy w cyklu dwuletnim wynika z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2024 r., poz. 54, ze zm.).

Obowiązek sprawozdawczy jest następstwem realizacji przez gminy zapisów zawartych w art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, który obliuguje Starostę do opracowania Programu ochrony środowiska uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych do realizacji ochrony środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

W związku z ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2014r., poz. 1101) politykę ekologiczną państwa zgodnie, z którą opracowywane były programy ochrony środowiska, zastąpiono polityką ochrony środowiska, która m.in. winna być prowadzona za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska. Zgodnie z art. 14 ust. 1. polityka ochrony środowiska jest prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz.U. 2024 poz. 324, ze zm.).

Zakres Raportu powinien odpowiadać treści przyjętego Programu.

Raport ma charakter informacyjny i podsumowujący w zakresie działań przewidzianych do realizacji przez gminę Lubawę oraz inne jednostki i podmioty wykonujące na terenie gminy zadania związane z szeroko rozumianą ochroną środowiska. Informacje przedstawione w Raporcie odnoszą się do harmonogramu działań własnych oraz monitorowanych, inwestycyjnych i nieinwestycyjnych przewidzianych do realizacji w latach 2021-2023 dla osiągnięcia przyjętych w Programie celów. Raport stanowi zatem próbę oceny stopnia i efektów realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030 za lata 2021-2023 ukazania postępów jakie udało się osiągnąć w zakresie wykonania oraz dalszych potrzeb w płaszczyźnie związanej z ochroną środowiska.

W Raporcie przedstawiano również informacje dotyczące realizacji wskaźników założonych w Programie oraz ich recenzję.

2. Dane pozyskane do Raportu

Dane podstawowe do wykonania Raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2022-2025 za lata 2021-2023 stanowią głównie:

- sprawozdania opisowe z realizacji budżetu gminy Lubawa,
- raporty o stanie gminy Lubawa,
- informacje statystyczne GUS,
- informacje o stanie środowiska w województwie warmińsko - mazurskim przygotowane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska,
- informacje uzyskane w wyniku wysłanych ankiet do instytucji i firm z terenu gminy, które były głównymi realizatorami Programu (wprost lub pośrednio).

3. Aktualny stan środowiska

3.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

W celu oceny jakości powietrza na terenie województwa warmińsko - mazurskiego wyznaczono 3 strefy (miasto Olsztyn, miasto Elbląg, strefa warmińsko - mazurska).

Tabela 1. Zestawienie stref w województwie warmińsko-mazurskim w 2023 roku.

Lp.	Kod strefy	Nazwa strefy	Typ strefy	Powierzchnia strefy [km ²]	Liczba mieszkańców strefy	Klasyfikacja wg kryteriów dot. ochrony zdrowia ludzi [tak/nie]	Klasyfikacja wg kryteriów dot. ochrony roślin [tak/nie]
1	PL2801	miasto Olsztyn	miasto	88	168 212	tak	nie
2	PL2802	miasto Elbląg	miasto	80	113567	tak	nie
3	PL2803	strefa warmińsko-mazurska	reszta województwa	24006	1 084 651	tak	tak

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko - mazurskim. Raport wojewódzki za rok 2023, Autor: RWMŚ GIOŚ, Rok wydania: 2024.

Wyniki klasyfikacji jakości powietrza wynikające z *Rocznej oceny jakości powietrza w Województwie Warmińsko - Mazurskim* z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzkiego, dla strefy warmińsko - mazurskiej przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 2. Wynikowe klasy dla strefy warmińsko - mazurskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2023 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej											
	SO ₂	NO ₂	PM10	Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2.5

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2021-2023

Strefa warmińsko - mazurska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A
-----------------------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko - mazurskim. Raport wojewódzki za rok 2023, Autor: RWMŚ GIOŚ, Rok wydania: 2024.

Wynik oceny strefy warmińsko – mazurskiej za rok 2023, w której położona jest gmina Lubawa wskazuje, że dotrzymane są poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe substancji w powietrzu (klasa A) ustanowione ze względu na ochronę zdrowia dla następujących zanieczyszczeń:

- dwutlenku siarki,
- dwutlenku azotu,
- ołowiu,
- benzenu,
- tlenku węgla,
- kadmu,
- niklu,
- ozonu,
- arsenu,
- pyłu PM10,
- pyłu PM2.5.

Roczna ocena jakości powietrza dla strefy warmińsko – mazurskiej wskazała, iż przekroczone zostały dopuszczalne poziomy dla:

- benzo(a)pirenu.

Stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy warmińsko – mazurskiej ze względu na ochronę roślin, nie zostały przekroczone.

Bezpośrednio na terenie gminy Lubawa w roku 2023 nie odnotowano przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu.

Źródła emisji na terenie gminy Lubawa

Na terenie gminy Lubawa występują skupiska źródeł niskiej emisji gazów i pyłów.

Głównym źródłem zanieczyszczeń na omawianym terenie jest emisja niezorganizowana z transportu drogowego i indywidualnych gospodarstw domowych. Źródłem niskiej emisji są lokalne kotłownie i piece węglowe używane w indywidualnych gospodarstwach domowych.

Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową wynikającą z sezonu grzewczego. Spala się w nich różnego rodzaju materiały nieodpowiedniej jakości, a także odpady komunalne, które są źródłem emisji dioksyn, gdyż proces spalania jest niepełny i zachodzi w stosunkowo niskich temperaturach. Zanieczyszczenia z tego rodzaju źródła zawierają znaczne ilości popiołu (ok. 20%), siarki (1-2%) oraz azotu (1%). W znacznej większości domów węgiel spalany jest w przestarzałych konstrukcyjnie piecach bez właściwego nadzoru procesu spalania i bez urządzeń odpylających. Szkodliwość emitorów wyraźnie wzrasta w okresie jesienno-zimowym, kiedy to obserwuje

się wyraźny wzrost stężenia pyłów i gazów emisyjnych, jednak ich negatywne oddziaływanie ma charakter w głównej mierze lokalny. Źródła niskiej emisji są bardzo liczne i rozproszone, wobec czego ograniczenie tego typu zanieczyszczenia wymaga działań kompleksowych i długoterminowych.

Emisja komunikacyjna jest najbardziej odczuwalna w pobliżu drogi i maleje wraz ze wzrostem odległości od dróg. Określenie wielkości stężeń zanieczyszczeń emitowanych przez komunikację jest trudne, ponieważ ma na nią wpływ wiele czynników, m. in.: długość trasy komunikacyjnej, przepustowość, stan nawierzchni drogi, ilość i stan techniczny poruszających się pojazdów oraz jakość spalanego paliwa. Zanieczyszczenia komunikacyjne są dobowo i sezonowo zmienne. Ruch pojazdów jest niezorganizowanym źródłem emisji takich zanieczyszczeń gazowych jak tlenek węgla, tlenki azotu, dwutlenek siarki, węglowodory aromatyczne i alifatyczne, a także pył.

Udział emisji przemysłowej na terenie gminy Lubawa jest niewielki. Na terenie gminy pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza posiada tylko jeden przedsiębiorca: CONSTRUCT Export - Import Sp. z o.o., Zakład produkcyjny, Grabowo 68, gm. Lubawa.

Gmina Lubawa jest narażona także na emisję napływową z ośrodków miejskich, m.in. z terenu miasta Lubawa.

3.2. Zagrożenia hałasem

Kryteria dopuszczalności hałasu drogowego określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014, poz. 112).

Tabela 3. Dopuszczalne poziomy hałasu wyrażone wskaźnikami LAeqD oraz LAeqN.

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2021-2023

L.p.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		L _{AeqD} przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	L _{AeqN} przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	L _{AeqD} przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	L _{AeqN} przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
1	a) Strefa ochronna „A” uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
3	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno – wypoczynkowe d) Tereny mieszkaniowo – usługowe	65	56	55	45
4	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców	68	60	55	45

Źródło: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20140000112/O/D20140112.pdf>,

Zgodnie z definicją określoną w ustawie Prawo ochrony środowiska hałas to dźwięki o częstotliwości od 16 do 16 000 Hz. Hałas jest jednym z poważniejszych zagrożeń wpływających na stan zdrowia człowieka i jego otoczenia. Nadmierny hałas może wywoływać niekorzystne zmiany w organizmie człowieka, m.in. zaburzenia snu i wypoczynku, wpływa niekorzystnie na układ nerwowy, utrudnia pracę i naukę, zwiększa podatność na choroby psychiczne.

W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego LAeq i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość LAeq < 52 dB,
- średnia uciążliwość 52 dB < LAeq < 62 dB,
- duża uciążliwość 63 dB < LAeq < 70 dB,
- bardzo duża uciążliwość LAeq > 70 dB.

Źródła hałasu możemy podzielić w następujący sposób:

- komunikacyjne,
- przemysłowe i rolnicze,
- pozostałe.

Hałas komunikacyjny

Hałas drogowy

Hałas komunikacyjny ma dominujący wpływ na klimat akustyczny środowiska. Czynniki wpływające na poziom hałasu komunikacyjnego to: natężenie i płynność ruchu, udział pojazdów ciężarowych w strumieniu pojazdów, prędkość strumienia pojazdów, stan techniczny pojazdów, położenie dróg oraz rodzaj nawierzchni, ukształtowanie terenu, przez który przebiega trasa komunikacyjna, charakter obudowy trasy i rodzaj sąsiadującej z trasą zabudowy. Hałas ten koncentruje się wzdłuż szlaków komunikacyjnych, ma więc charakter liniowy.

Na terenie gminy najbardziej narażone na oddziaływanie hałasu są tereny wzdłuż dróg:

- drogi krajowej nr 15,
- dróg wojewódzkich: nr 537 relacji Pawłowo – Lubawa, nr 538 relacji Ława – Samplawa oraz nr 541 relacji Lubawa – Żuromin.

Głównym źródłem hałasu komunikacyjnego jest droga krajowa, drogi wojewódzkie, powiatowe oraz gminne, ponieważ charakteryzują się one zwiększonym natężeniem ruchu. Wraz z rozwojem motoryzacji następuje stały wzrost natężenia ruchu, nakładanie się ruchu tranzytowego na ruch lokalny, rozciągają się godziny szczytu komunikacyjnego oraz następuje stały wzrost uciążliwości hałasu wywołanego przez ruch drogowy.

W ostatnich latach (2021-2023) na terenie gminy Lubawa nie prowadzono badań uciążliwości hałasem.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy powodowany jest eksploatacją instalacji lub urządzeń związanych z prowadzoną działalnością przemysłową. Emisja zanieczyszczenia środowiska hałasem regulowana jest w posiadanych przez podmioty gospodarcze zezwoleniach, dopuszczających określone poziomy hałasu odrębnie dla pory dziennej i nocnej. Uciążliwość hałasu emitowanego z obiektów przemysłowych zależy między innymi od ich ilości, czasu pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej.

Udział hałasu przemysłowego na terenie gminy Lubawa jest niewielki.

Na terenie gminy Lubawa brak jest przedsiębiorstw posiadających wydaną decyzję określającą dopuszczalny poziom hałasu (stan na koniec roku 2023).

3.3. Pola elektromagnetyczne

Pola elektromagnetyczne występujące w środowisku mogą negatywnie oddziaływać na poszczególne jego elementy, w tym na organizmy żywe. Właściwości pola, a więc i jego oddziaływanie na otoczenie, zmieniają się w zależności od częstotliwości pola, w związku z tym wyróżnia się promieniowanie jonizujące (promienie X, gamma, ultrafiolet) lub niejonizujące (promieniowanie widzialne, podczerwień, radiofale, promieniowanie do urządzeń elektrycznych linii przesyłowych). Promieniowanie jonizujące nie stanowi zagrożenia w mieście, poza niewielkim promieniowaniem naturalnym.

Do źródeł promieniowania niejonizującego zaliczyć można:

- elektroenergetyczne linie napowietrzne wysokiego napięcia,
- stacje elektroenergetyczne,
- stacje radiowe i telewizyjne,
- łączność radiowa, radiotelefony, telefonia komórkowa i inne urządzenia powszechnego użytku, np. kuchenki mikrofalowe,
- stacje radiolokacji i radionawigacji.

Oddziaływanie pól elektromagnetycznych może mieć negatywny wpływ na życie człowieka i przebieg różnych procesów życiowych. Wystąpić mogą m.in. zaburzenia funkcji ośrodkowego układu nerwowego, układu rozrodczego, hormonalnego i krwionośnego oraz narządów słuchu i wzroku. Obecność pól elektromagnetycznych może mieć również niekorzystny wpływ na rośliny i zwierzęta: u roślin – opóźniony wzrost i zmiany w budowie zewnętrznej, u zwierząt – zaburzenia neurologiczne, zakłócenia wzrostu, żywotności i płodności.

Ograniczenia lub sposoby korzystania z obszarów położonych bezpośrednio pod liniami elektromagnetycznymi oraz w ich sąsiedztwie są zapisane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na utrzymaniu poziomów pól elektromagnetycznych poniżej poziomów dopuszczalnych lub na tych poziomach oraz poprzez zmniejszenie poziomów tych pól do wartości dopuszczalnych, jeśli zostały przekroczone.

Szczegółowe zasady ochrony przed polami elektromagnetycznymi występującymi w otoczeniu linii elektroenergetycznych zostały zapisane w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2019 poz. 2448).

Sieci i urządzenia wysokiego, średniego i niskiego napięcia

Na terenie gminy Lubawa zlokalizowane są następujące sieci energetyczne:

Tabela 4. Linie elektromagnetyczne przebiegające przez teren gminy Lubawa.

1.	Linie elektroenergetyczne 110 kV	napowietrzne	12,7 km
2.	Linie elektroenergetyczne 15 kV	napowietrzne	175,9 km
		kablowe	10,5 km
3.	Linie elektroenergetyczne 0,4 kV	napowietrzne	225,0 km
		kablowe	59,4 km

Źródło: ENERGA-OPERATOR SA, Oddział w Olsztynie.

Stacje bazowe

Źródłem promieniowania niejonizującego na terenie gminy są także stacje bazowe. Wykaz stacji bazowych na terenie gminy Lubawa przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 5. Wykaz stacji bazowych na terenie gminy Lubawa.

Lp.	Lokalizacja	Operator
1	Omule 28	Orange/T-Mobile
2	Czerlin	Play
3	Rakowice	Plus/Orange /T-Mobile/Aero2
4	Rakowice	Play
5	Samplawa wieża przy DK15	Orange/T-Mobile
6	Biała Góra	Plus/Aero2
7	Różental 46	Play, T-Mobile, Orange
8	Byszwałd	Play

Źródło: beta.btsearch.pl

Pomiary promieniowania elektromagnetycznego

Pomiary promieniowania elektromagnetycznego na terenie województwa warmińsko – mazurskiego prowadzone są w cyklu trzyletnim.

W 2020 roku i jak i latach wcześniejszych nie prowadzono pomiarów promieniowania elektromagnetycznego bezpośrednio na terenie gminy Lubawa. Pomiary promieniowania elektromagnetycznego prowadzono w innych punktach pomiarowych na terenach sąsiednich, m.in. na terenie miasta Lubawa.

3.4. Gospodarka wodami

Obszar gminy Lubawa leży całkowicie w dorzeczu rzeki Drwęcy i jej lewobrzeżnych dopływów. Rzeką główną jest Drwęca, która przepływa wzdłuż zachodniej granicy gminy. Jej znaczniejsze dopływy na terenie gminy to: Gizela – stanowiąca północną granicę gminy, Elszka z Sandelą, oraz Wel – który odcinkiem w rejonie Rakowic graniczy z terenem gminy. W zlewni Welu położona jest część południowa gminy, którą odwadniają: Struga, Świniarc i Prątnica – Wulka. Wyżej wymienione rzeki zostały zaliczone do cieków podstawowych. Rzeką rezerwatową jest Drwęca. Garb Lubawski, a w szczególności jego kulminacja - Wzgórza Dylewskie - jest węzłowym obszarem hydrograficznym, z którego rzeki biorą początek i odpływają we wszystkich kierunkach.

Główne ciek gminy Lubawa:

- Drwęca
- Gizela
- Elszka

- Sandela.

Drwęca – największy ciek powiatu iławskiego, prawostronny dopływ Wisły. Jest silnie meandrującą rzeką II rzędu, o długości 207,2 km. Średni spadek rzeki wynosi 0,41%.

Gizela – lewostronny dopływ Drwęcy, stanowi naturalną wschodnią granicę gminy Lubawa. Swoją początek bierze w północnej części Wzgórz Dylewskich i płynie w kierunku północno-zachodnim, odwadniając południowo-wschodnią część powiatu. Do Drwęcy wpada w miejscowości Gierłoż. Część wód Gizeli przejmowana jest w ujściowym odcinku przez Młyńską Strugę, która również uchodzi do Drwęcy. Gizela jest rzeką III rzędu, odwadniającą obszar 70,4 km². Całkowita długość rzeki wynosi 21,5 km.

Elszka – stanowi lewostronny dopływ Drwęcy, do której wpada w miejscowości Rodzone, po połączeniu się z rzeką Sandelą na terenie miasta Lubawa. Źródła ciek znajdują się w okolicy miejscowości Rożental, skąd płynie w kierunku południowozachodnim, odwadniając południowo-wschodnią część powiatu (gmina Lubawa).

Sandela – jest lewostronnym dopływem Drwęcy o długości 18 km. Źródła ciek znajdują się w okolicy wsi Lubstyn. Wg podziału hydrograficznego Polski wymieniana jest jako dopływ Elszki, wg materiałów kartograficznych natomiast uznawana jest jako rzeka główna, z uwagi na większą zlewnię i większe spadki. Sandela jest rzeką III rzędu, odwadniającą obszar o całkowitej powierzchni 70,6 km², w granicach gminy Lubawa.

Większość obszaru gminy znajduje się poza zlewnią pojezierną. Jedynie jej część południowo – wschodnia położona jest w zlewni jezior: Zwiniarz, Lesiak, Rumian.

Gmina Lubawa znajduje się w zasięgu następujących JCWP:

- RW20001128699 Wel od Płońniczanki do ujścia,
- RW20001128779 Drwęca od Pobórskiej Strugi do Brodniczki,
- RW20001028689 Wólka,
- RW200018286555 Wel do Płońniczanki,
- RW20001028549 Gizela,
- RW20001028589 Sandela.

W poniższej tabeli przedstawiono ocenę jednolitych części wód powierzchniowych znajdujących się na terenie gminy. Stan wszystkich badanych JCWP oceniono jako zły.

Tabela 6. Ocena JCWP płynących na terenie gminy Lubawa.

Nazwa i kod JCWP	Stan/potencjał ekologiczny	Wskaźniki determinujące stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Wskaźniki determinujące stan chemiczny	Stan
RW20001128699 Wel od Płościzanki do ujścia	umiarkowany	makrobezkręgowce	dobry	-	zły
RW20001128779 Drwęca od Pobórskiej Strugi do Brodniczki	słaby	fosfor fosforanowy (V); fitobentos, makrofity, ichtiofauna	poniżej dobrego	związki tributyllocyny; bromowane difenyletery, heptachlor	zły
RW20001028689 Wólka	umiarkowany	azot ogólny, azot azotanowy	poniżej dobrego	benzo(a)piren, benzo(g,h,i)perylen, fluoranten	zły
RW2000182865555 Wel do Płościzanki	słaby	ichtiofauna	poniżej dobrego	benzo(a)piren; bromowane difenyletery	zły
RW20001028549 Gizela	umiarkowany	azot ogólny, azot azotanowy; fitobentos, makrofity	poniżej dobrego	benzo(a)piren	zły
RW20001028589 Sandela	umiarkowany	BZT5, azot ogólny, azot azotanowy, fosfor ogólny, fosfor fosforanowy (V)	-	-	zły

Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>

Wyznaczone cele środowiskowe dla JCWP znajdującej się na terenie gminy przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 7. Wyznaczone cele środowiskowe dla JCWP na terenie gminy Lubawa.

Nazwa i kod JCWP	Cel środowiskowy
RW20001128699 Wel od Płościzanki do ujścia	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Wel od ujścia do jez. Lidzbarskiego (dla łososia); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Wel od ujścia do jez. Lidzbarskiego (dla troci wędrownej) oraz Wel w obrębie JCWP (dla węgorza europejskiego)

Nazwa i kod JCWP	Cel środowiskowy
	dobry stan chemiczny
<p>RW20001128779 Drwęca od Pobórskiej Strugi do Brodniczki</p>	<p>dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Drwęca w obrębie JCWP (dla jesiotra, łososia); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Drwęca w obrębie JCWP (dla troci wędrownej oraz węgorza europejskiego)</p> <p>stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributyllocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry</p>
<p>RW20001028689 Wólka</p>	<p>dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Wólka w obrębie JCWP (dla troci wędrownej)</p> <p>stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), benzo(g,h,i)perylen(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry</p>
<p>RW200018286555 Wel do Płońniczanki</p>	<p>umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Wel w obrębie JCWP (dla węgorza europejskiego)</p> <p>stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry</p>
<p>RW20001028549 Gizela</p>	<p>dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Gizela w obrębie JCWP (dla troci wędrownej)</p>

Nazwa i kod JCWP	Cel środowiskowy
	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
RW20001028589 Sandeła	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D dobry stan chemiczny

Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>

Wody podziemne

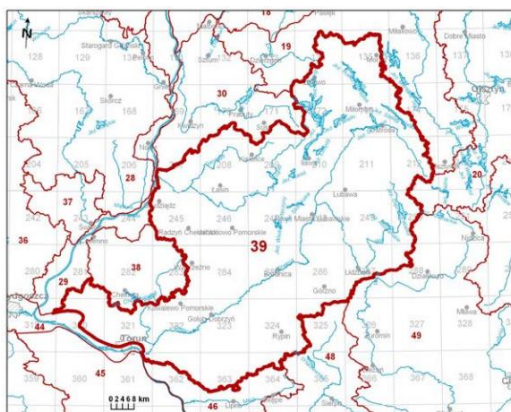
Wody użytkowego poziomu wodonośnego na terenie gminy Lubawa zalegają generalnie na głębokościach rzędu 30 - 100 m pod powierzchnią terenu, w części zachodniej gminy w rejonie doliny Drwęcy - przeważnie płycej. Są to wody poziomu czwartorzędowego, występujące w przewodzie w piaskach i żwirach międzymorenowych.

Gmina Lubawa w całości zlokalizowana jest na obszarze Jednolitych Części Wód Podziemnych numer 39.

Tabela 8. Charakterystyka JCWPd nr 39.

JCWPd nr 39	
Powierzchnia całej JCWPd [km]	7573.5
Dorzecze	Wisły
Liczba pięter wodonośnych	3

Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/dokumenty-pig-pib-all/psh/zadania-psh/jcwpd/jcwpd-20-39/4456-karta-informacyjna-jcwpd-nr-39/file.html>,

Rysunek 1. Lokalizacja JCWPd nr 39.

Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/dokumenty-pig-pib-all/psh/zadania-psh/jcwpd/jcwpd-20-39/4456-karta-informacyjna-jcwpd-nr-39/file.html>,

Ocena jakości wód podziemnych

Monitoringiem wód podziemnych zajmuje się GIOŚ.

Klasyfikacja elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych obejmuje pięć klas jakości wód podziemnych:

- Klasa I – wody bardzo dobrej jakości, w których:

a) wartości elementów fizykochemicznych są kształtowane wyłącznie w efekcie naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych i mieszczą się w zakresie wartości stężeń charakterystycznych dla badanych wód podziemnych (tła hydrogeochemicznego),

b) wartości elementów fizykochemicznych nie wskazują na wpływ działalności człowieka.

- Klasa II – wody dobrej jakości, w których:

a) wartości niektórych elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych,

b) wartości elementów fizykochemicznych nie wskazują na wpływ działalności człowieka albo jest to wpływ bardzo słaby.

- Klasa III – wody zadowalającej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych lub słabego wpływu działalności człowieka.
- Klasa IV – wody niezadowalającej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych oraz wyraźnego wpływu działalności człowieka.
- Klasa V – wody złej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych potwierdzają znaczący wpływ działalności człowieka.

Powyższa klasyfikacja jest podstawą do oceny stanu chemicznego, gdzie woda klas I-III oznacza *dobry stan chemiczny*, a woda klas IV-V oznacza *słaby stan chemiczny*.

Na terenie gminy Lubawa punkt pomiarowy jakości wód podziemnych znajduje się w miejscowości Prątnica. Wyniki prowadzonych badań dla lat objętych Raportem przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 9. Wyniki badań wód podziemnych prowadzonych na terenie gminy Lubawa.

Nr JCWPd	Gmina	Miejscowość	Rok badań	Końcowa klasa jakości
39	Lubawa	Prątnica	2021	II
39	Lubawa	Prątnica	2022	II

39	Lubawa	Prątnica	2023	II
----	--------	----------	------	----

Źródło: <http://miwp.gios.gov.pl/>

Stan wód podziemnych granicach gminy Lubawa określono jako wody dobrej jakości.

Cele środowiskowe wyznaczone dla JCWPd na terenie gminy Lubawa oraz określenie ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 10. Cele środowiskowe wyznaczone dla JCWPd na terenie gminy Lubawa.

Numer JCWPd	Wyznaczone cele środowiskowe
39	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy

Źródło: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20160001911>

3.5. Zasoby geologiczne

Gmina Lubawa pod względem budowy geologicznej znajduje się w zachodniej części Platformy Wschodnioeuropejskiej, obejmującej Europę Wschodnią. Jest to rozległa i tektonicznie stabilna struktura, której prekambryjski trzon nadbudowany jest młodszymi skałami osadowymi.

Na całym obszarze województwa, od powierzchni występują utwory czwartorzędowe, spoczywające na podłożu starszym – na utworach miocenu, rzadziej pliocenu i oligocenu. W rejonie całego województwa, czwartorzęd osiąga największe miąższości w kraju, dochodzące do 300 m.

Utwory czwartorzędowe na terenie województwa reprezentowane są przez osady plejstocenu i holocenu.

Plejstocen pokrywający obszar całego województwa charakteryzuje się zmiennością pod względem ułożenia i uziarnienia poszczególnych warstw. Taki stan spowodowany został działalnością czterech zlodowceń, które następując od północy spowodowały pofałdowania, wyciśnięcia i miejscami spiętrzenia starszych utworów czwarto- i trzeciorzędowych. Jedynie powierzchniowe utwory geologiczne są w większości osadami ostatniego zlodowacenia – bałtyckiego.

Wśród osadów czwartorzędowych zaznacza się przewaga osadów gliniasto-ilastych nad piaszczystymi; gliny przeważają w północnej części województwa.

W części zachodniej gminy Lubawa - w rejonie prawie równinnej Doliny Drwęcy, występują najniższe partie terenu (85 – 120 m n.p.m.). Jej obrzeża stanowią piaski wodnolodowcowe, a części centralne zajmują młodsze osady rzeczne i holocenijskie torfy. Skłon wysoczyzny do doliny lokalnie jest stromy i rozczłonkowany (rejon Borka i Białej Góry). Fragment południowo – wschodni terenu gminy – w rejonie Rumienicy, buduje falisty, piaszczysty zandr, osadzony przez wody lodowcowe. Wśród lokalnych form geomorfologicznych wyróżnić można także rynny Sandeli i Elszi. Miąższość utworów

czwartorzędowych na terenie gminy jest zróżnicowana. Waha się w granicach od około 150 m do około 250 m. Przez obszar gminy (z północnego - zachodu na południowy – wschód) przechodzi depresja rozwinięta w utworach trzeciorzędowych. W osi tej depresji, przebiegającej na linii Rodzone – Lubawa – Tuszewo, miąższość utworów polodowcowych należy do znaczniejszych na terenie gminy. Również znaczniejsze miąższości osadów czwartorzędowych występują w rejonie Wzgórz Dylewskich, we wschodniej części gminy. Powierzchnię pod czwartorzędową stanowią osady trzeciorzędu.

Surowce mineralne

Na terenie gminy występują złoża piasków i żwirów. Są to kopaliny wykorzystywane w budownictwie i drogownictwie. Na koniec roku 2023 na terenie gminy zlokalizowanych było 21 złóż.

Wykaz złóż wraz ze stanem zagospodarowania na terenie gminy przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 11. Złóża piasków i żwirów na terenie gminy Lubawa – stan na 31.12.2023 r.

Lp.	Nazwa złoża	Powierzchnia złoża [ha]	Stan zagospodarowania	Zasoby		
				Geologiczne bilansowe [tys. t]	Przemysłowe [tys. t]	Wydobycie [tys. t]
1.	Byszwałd	1,4107	złoże zagospodarowane	63	-	16
2.	Byszwałd I	12,77	złoże eksploatowane okresowo	1 878	1 577	-
3.	Byszwałd II	1,62	złoże rozpoznane szczegółowo	184	-	-
4.	Czerlin	3,51	złoże rozpoznane szczegółowo	896	-	-
5.	Grabowo	1,34	złoże rozpoznane szczegółowo	107	-	-
6.	Gutowo	5,8752	złoże rozpoznane szczegółowo	1 593	-	-
7.	Kazanice II	7,29	eksploatacja złoża zaniechana	331	-	-
8.	Kazanice III	0,2511	eksploatacja złoża zaniechana	13	-	-
9.	Kazanice IV	16,05	złoże eksploatowane okresowo	1 628	498	-
10.	Kazanice V	1,855	złoże zagospodarowane	152	-	-
11.	Prątnica	1,9982	złoże zagospodarowane	156	-	3
12.	Prątnica I	1,9634	złoże zagospodarowane	299	-	10
13.	Rożental	1,94	złoże zagospodarowane, eksploatowane okresowo	323	-	-
14.	Rożental I	1,8223	złoże zagospodarowane	44	-	-

Lp.	Nazwa złoża	Powierzchnia złoża [ha]	Stan zagospodarowania	Zasoby		
				Geologiczne bilansowe [tys. t]	Przemysłowe [tys. t]	Wydobycie [tys. t]
15.	Rumienica	1,22	złoże rozpoznane szczegółowo	404	-	-
16.	Samplawa III	13,1	złoże zagospodarowane	693	693	69
17.	Samplawa IV	2,81	złoże eksploatowane okresowo	221	221	-
18.	Wałdyki	6,77	złoże rozpoznane szczegółowo	1 216	-	-
19.	Wałdyki I	10,79	złoże rozpoznane wstępnie	1 173	-	-
20.	Wiśniewo	1,9499	eksploatacja złoża zaniechana	129	-	-
21.	Złotowo	1,4007	złoże eksploatowane okresowo	69	-	-

Źródło: BILANS ZASOBÓW ZŁOŻ KOPALIN W POLSCE wg stanu na 31 XII 2023 r. Autor: PAŃSTWOWY INSTYTUT GEOLOGICZNY, PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY, Data: 2024 r.

3.6. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Gospodarka odpadami na terenie gminy Lubawa

Gmina Lubawa przynależy do Związku Gmin Regionu Ostródzko - Iławskiego „Czyste Środowisko” z siedzibą w Ostródzie.

Członkami Związku są gminy z terenu województwa warmińsko-mazurskiego (19 gmin) leżących na terenie pięciu powiatów – elbląskiego, iławskiego, nowomiejskiego, olsztyńskiego i ostródzkiego i oprócz gminy Lubawa są:

- Gmina Dąbrówno
- Gmina Godkowo
- Gmina Grunwald
- Miasto Iława
- Gmina Iława
- Gmina Jonkowo
- Gmina Kurzętnik
- Gmina Łukta
- Gmina Olsztynek
- Miasto Ostróda

- Gmina Ostróda
- Gmina Małdyty
- Gmina Miłakowo
- Gmina Miłomłyn
- Gmina Morağ
- Gmina Nowe Miasto Lubawskie
- Miasto Nowe Miasto Lubawskie
- Gmina Zalewo

Wyroby azbestowe

Na terenie gminy Lubawa znajdują się liczne wyroby azbestowe. W poniższej tabeli przedstawiono masę wyrobów azbestowych zgodnie z danymi umieszczonymi w bazie azbestowej.

Tabela 12. Masa wyrobów azbestowych [kg] na terenie gminy Lubawa.

Masa wyrobów azbestowych [kg]	Razem	Osoby fizyczne	Osoby prawne
Zinwentaryzowane	9 962 991	9 944 404	18 588
Unieszkodliwione	938 665	929 868	8 797
Pozostałe do unieszkodliwienia	9 024 326	9 014 536	9 791

Źródło: Baza azbestowa.

3.7. Zasoby przyrodnicze

Na terenie gminy znajdują się następujące formy ochrony przyrody:

- rezerwat przyrody,
- park krajobrazowy,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszar natura 2000,
- pomniki przyrody,
- stanowisko dokumentacyjne,
- zespół przyrodniczo-krajobrazowy,
- użytki ekologiczne.

Korytarze ekologiczne.

Korytarze ekologiczne charakteryzują się znaczną bioróżnorodnością i umożliwiają migrację wielu gatunków roślin i zwierząt.

Przez teren gminy Lubawa przebiega korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym wzdłuż rzeki Drwęcy, zgodnie z poniższym rysunkiem.

Rysunek 2. Korytarze ekologiczne na terenie gminy Lubawa.

Źródło: <http://mapa.korytarze.pl/>

Park Krajobrazowy Wzgórz Dylewskich

Park Krajobrazowy Wzgórz Dylewskich powstał w 1994 roku w celu ochrony bardzo urozmaiconej rzeźby, unikatowych walorów krajobrazowo-widokowych, bogatej ilościowo i zróżnicowanej gatunkowo flory i fauny i dużych wartości historyczno-kulturowych terenu. Obejmuje swymi granicami najwyższą część Garbu Lubawskiego, zwaną Wzgórzami Dylewskimi. Należą one do najbardziej urozmaiconych morfologicznie obszarów Pojezierza Chełmińsko-Dobrzyńskiego i najwyższych wzniesień polskich pojezierzy (najwyższe wzniesienie Dylewska Góra 312 m n.p.m.).

Obszar Parku usytuowany jest powyżej rzędnej 165 m n.p.m. Najniższe miejsca położone są w dolinach cieków wodnych, np. w dorzeczy Poburzanki. Charakterystyczną cechą ukształtowania terenu jest wyjątkowo silna dynamika rzeźby terenu, wyrażająca się wielkością lokalnych deniwelacji i intensywnością występowania form morfologicznych. Deniwelacje 40-60 m są powszechne, a nierzadko osiągają 80 m. Spadki na zboczach często przekraczają 25%.

Park Krajobrazowy znajduje się na terenie trzech gmin, w tym na terenie gminy Lubawa.

Obszary Natura 2000

Natura 2000 to program sieci obszarów objętych ochroną przyrody na terytorium Unii Europejskiej. Celem programu jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważane są za cenne i zagrożone w skali całej Europy. Wspólne działanie na rzecz zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy w oparciu o jednolite prawo ma na celu optymalizację kosztów

i spotęgowanie korzystnych dla środowiska efektów. Podstawą programu Natura 2000 są dwie unijne dyrektywy – dyrektywa ptasia oraz dyrektywa siedliskowa.

Na terenie gminy Lubawa znajdują się 2 obszary Natura 2000, scharakteryzowane poniżej.

Dolina Drwęcy PLH280001 stanowi jedną z głównych osi ekologicznych kraju posiadających znaczenie europejskie. Kształt ostoi sprzyja zachowaniu tras migracji i rozprzestrzeniania się wielu gatunków fauny i flory. Jest to korytarz ekologiczny między Doliną Wisły a Pojezierzem Mazurskim. Stwierdzono tu występowanie 22 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Rzeka Drwęca i jej dorzecze objęte jest krajowym programem restytucji ryb wędrownych, zaś rzeka Wel jest wymieniana jako jeden z głównych cieków dorzecza Drwęcy o walorach kwalifikujących ją jako podstawowe tarlisko anadromicznych ryb wędrownych i siedlisko ryb prądolubnych.

Na obszarze występują cenne siedliska rzadkich i chronionych gatunków zwierząt związanych ze środowiskiem wodnym. Odnotowano tu 27 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, takich jak: minóg strumieniowy, jesiotr bałtycki, łosoś, boleń, różanka, koza, piskorz, głowacz białopłetwy.

Na obszarze znajduje się również duża mozaika siedlisk związanych z doliną rzeczną. Są to: nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników, niżowe, nadrzeczne zbiorowiska okrajkowe, starorzecza, świeże niżowe łąki użytkowane ekstensywnie i łąg olszowo-jesionowy. Ponadto występują tu siedliska związane z krajobrazem pojeziernym, mające wpływ na warunki hydrologiczne (głównie retencyjne) i mikroklimatyczne obszaru: brzegi lub osuszone dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z Littorelletea, Isoëto-Nanojuncetea, naturalne dystroficzne zbiorniki wodne, naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nymphaeion, Potamion, torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą, torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej regeneracji, torfowiska przejściowe i trzęsawiska oraz siedliska marginalne, to jest wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi.

Dla ww. obszaru wydane zostało Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 21 grudnia 2015 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001 (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2016 r. poz. 191).

Ostoja Dylewskie Wzgórza PLH280043 Do głównych walorów tego obszaru należy obecność 11 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, zajmujących około 50 proc. powierzchni obszaru oraz 6 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Siedliskami przewodnimi są: żyzna buczyna niżowa (kod 9130-1) i grąd subatlantycki Stellario-Carpinetum (kod 9160-1); kwaśna buczyna niżowa (kod 9119-1); reliktowy grąd zboczowy (kod 9170-1); łąg jesionowo-olszowy (kod 91E0-3); łąg wiązowo-jesionowy ślodziennicowy (kod 91F0-2); źródłiskowe lasy olszowe (kod 91E0-4); nadrzeczna olszyna górską (kod 91E0-6); brzezina bagienna (91D0-1); Jezioro Francuskie (kod 3160), torfowisko przejściowe (kod 7140-1).

Wśród rzadkich gatunków roślin występujących na terenie ostoi obecne są: podkolan zielonawy, przetacznik górski i czosnek niedźwiedzi.

Na głazach oraz pniach starych buków, w jarach nad Gizelą oraz w okolicy Jeziora Francuskiego stwierdzono jedyne stanowisko w województwie wielkopolskim zielonego.

Na terenie ostoi występuje populacja mopka, a także płazów: kumaka nizinnego i traszki grzebieniastej. Z ryb występują: minóg rzeczny, koza i głowacz białopłetwy.

Rezerwat przyrody

Na terenie gminy Lubawa znajduje się jeden rezerwat przyrody Rzeka Drwęca.

Utworzony został w celu ochrony środowiska wodnego i bytujących w rzece Drwęcy ryb, a w szczególności dla ochrony środowiska pstrąga, łososia, troci i certy.

Został on powołany w 1961 roku i swoim zasięgiem obejmuje rzekę Drwęcę wraz z niektórymi odcinkami ich dopływów. Jest to najdłuższy rezerwat ichtiologiczny w Polsce. Dzięki występowaniu znacznych różnic poziomów pomiędzy Drwęcą i jej dopływami, posiadają one na wielu odcinkach charakter podgórski. Sprzyja to występowaniu rzadkich gatunków ryb i minogów - gatunków preferujących wody o dużym stopniu natlenienia.

Stanowisko dokumentacyjne

Stanowiskami dokumentacyjnymi są niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

Na terenie gminy znajduje się jedno stanowisko dokumentacyjne o nazwie Losy i powierzchni 2 ha. Jest to wyrobisko osadów na wschodnim zboczu garbu wysoczyzny polodowcowej - ochrona ma ograniczyć eksploatację kredy jeziornej i składowania odpadów i zanieczyszczeń w obrębie całego wyrobiska.

Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie. Na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowi to zagrożenia dla ludzi lub mienia, drzewa stanowiące pomniki przyrody podlegają ochronie aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu.

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 6 pomników przyrody zgodnie z poniższą tabelą.

Tabela 13. Pomniki przyrody na terenie gminy Lubawa.

Lp.	Nazwa/Gatunek	Data ustanowienia	Opis	Tekstowy opis granic
1	głaz narzutowy	1952-12-29	granit szaroróżowy; głazy leżą 3 m od siebie	ok. 50 m od leśniczówki; N-ctwo Jakubkowo (1952) Olsztynek, L-ctwo

Lp.	Nazwa/Gatunek	Data ustanowienia	Opis	Tekstowy opis granic
				Napromek, oddz. 25 b (1952) 180a (1965)
2	głaz narzutowy	1952-12-29	granit szary	szczyt wzgórza 150m SW od L-ctwa; N-ctwo Jakubkowo (1952) Olsztynek, L-ctwo Napromek, oddz. 26 b (1952) 180a (1965)
3	głaz narzutowy	1961-11-27	granitognejs szaroróżowy	1 km E od Złotowa, na S skraju lasu, na posesji prywatnej
4	Jesion wyniosły - Fraxinus excelsior	1984-06-11	Wysokość [m]:30 Pierśnica [cm]:166	E skraj wsi Napromek, przy drodze Pawłowo-Lubawa; N-ctwo Olsztynek
5	Dąb szypułkowy - Quercus robur	1997-04-24	Wysokość [m]:30 Pierśnica [cm]:166	obręb leśny Smolniki; L-ctwo Biała Góra, oddz. 302
6	głaz narzutowy „Janek”	2012-07-11	obiekt o znaczeniu naukowym, estetycznym i krajobrazowym	znajduje się na posesji prywatnej

Źródło: Centralny rejestr form ochrony przyrody

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy wyznacza się w celu ochrony wyjątkowo cennych fragmentów krajobrazu naturalnego i kulturowego, dla zachowania jego wartości przyrodniczych, kulturowych i estetycznych. Działalność na terenach objętych tą formą ochrony uwarunkowana jest opracowaniem dla nich planu zagospodarowania przestrzennego, który uwzględni postulaty przyrodników i historyków.

Na terenie gminy znajduje się 1 zespół przyrodniczo – krajobrazowy.

Tabela 14. Zespół przyrodniczo – krajobrazowy na terenie gminy Lubawa.

Nazwa	Data ustanowienia	Powierzchnia [ha]	Opis wartości przyrodniczej
Jeziora Zwiniarz	2007-07-11	151,76	Zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów otwartych otaczających jezioro Zwiniarz.

Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>,

Obszary chronionego krajobrazu

Na terenie gminy Lubawa zlokalizowane są 3 obszary chronionego krajobrazu, zgodnie z poniższą tabelą.

Tabela 15. Obszary chronionego krajobrazu na terenie gminy Lubawa.

Nazwa	Opis wartości przyrodniczej i krajobrazowej	Data wyznaczenia
Doliny Rzeki Wel	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Wel o powierzchni 9430 ha położony jest we wschodniej części województwa. Wel jest największym dopływem Drwęcy, wykorzystuje rynnę polodowcową. Jego spadek wynosi średnio 1.24, osiągając odcinkami wielkość do 4.1 promila. Sieć hydrograficzną uzupełniają liczne jeziora. Na tym obszarze znajduje się 5 pomników przyrody i 3 parki wiejskie.	1998-01-01
Dolina Dolnej Drwęcy	Obszar obejmuje dolinę Drwęcy, fragment rynny brodnickiej z jeziorami Wysokie i Niskie Brodno, rynnę Skarlanki z jeziorem Bachotek oraz rynnę jabłonowską z jeziorami Chojno, Oleczno, Wądryńskie.	1998-01-01
Wzgórz Dylewskich	-	1998-01-01

Użytki ekologiczne

Na terenie gminy Lubawa wyznaczone zostały 3 użytki ekologiczne, zgodnie z poniższą tabelą.

Tabela 16. Użytki ekologiczne na terenie gminy Lubawa.

Lp.	Gmina	Nazwa użytku ekologicznego	Data utworzenia	Powierzchnia [ha]	Opis wartości przyrodniczej
1	Lubawa	Szczepankowo	1999-12-29	1,86	płaty nieużytkowanej roślinności - działka nr 124 oraz część działki 125 - nieużytki o pow. 0,48 ha
2	Lubawa	Wałdyki	1999-12-29	6,96	płaty nieużytkowanej roślinności - działki 118, 125, 128, 131, 124 oraz część działki 124 - nieużytek i pastwisko V

3	Lubawa	Napromek	1999-12-29	0,98	siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich i chronionych gatunków, ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk – część działki nr 3178/1
---	--------	----------	------------	------	--

Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>,

3.8. Zagrożenie poważnymi awariami

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie Prawo Ochrony Środowiska (t.j.: Dz.U. 2024 poz. 54) mówiąc o:

- a) „poważnej awarii – rozumie się przez to zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem”.
- b) „poważnej awarii przemysłowej – rozumie się przez to poważną awarię w zakładzie”.

Jak wynika z definicji poważnej awarii, jej źródłami mogą być:

- procesy przemysłowe i magazynowanie substancji niebezpiecznych,
- transport materiałów niebezpiecznych.

Poważna awaria przemysłowa

Na terenie gminy Lubawa brak jest zlokalizowanych zakładów dużego i zwiększonego ryzyka awarii przemysłowej.

Na terenie gminy zlokalizowane są stacje benzynowe będące potencjalnym źródłem zagrożenia wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Transport materiałów niebezpiecznych

Duże źródło zagrożeń stanowi transport substancji niebezpiecznych zarówno kolejowy jak i drogowy, gdyż najczęściej trasy przewozu przebiegają przez tereny zurbanizowane.

4. Metoda oceny i analiza realizacji założeń POŚ

W poniższych tabelach przedstawiono ocenę realizacji działań ujętych w Programie Ochrony Środowiska w podziale na zadania własne i monitorowane.

W kolumnie ocena realizacji zadania zostały wykorzystane oznaczenia kolorystyczne określające stopień realizacji zadań:

Zadanie zakończone w latach wcześniejszych	
Zadanie zrealizowane w latach 2021-2023	
Brak realizacji zadania w latach 2021-2023	
Brak konieczności realizacji zadania	
Działania planowane do realizacji w kolejnych latach obowiązywania POŚ	

4.1. Realizacja zadań własnych

Poniższa tabela przedstawia ocenę realizacji zadań własnych w ramach Programu Ochrony Środowiska dla gminy Lubawa.

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2021-2023

Tabela 17. Stopień realizacji zadań własnych przez gminę Lubawę w latach 2021-2023.

Lp.	Ocena realizacji zadania	Nazwa zadania	Stopień realizacji zadania w latach 2022-2023
Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza			
1.		Termomodernizacja budynków gminnych	W roku 2021 wykonano termomodernizację budynku remizy strażackiej w miejscowości Omule. W roku 2023 wykonano nowe pokrycie dachowe budynku ośrodka zdrowia w Prątnicy.
2.		Montaż instalacji OZE na budynkach gminnych	Brak realizacji w latach objętych Raportem.
3.		Działania edukacyjne z zakresu ochrony powietrza	W latach objętych Raportem uruchomiono Punkt Informacyjno-Konsultacyjny Programu Czyste Powietrze. Zadaniem punktu jest pomoc oraz usprawnienie procesu aplikowania mieszkańców gminy o dofinansowanie z programu „Czyste Powietrze”. Dofinansowanie może otrzymać właściciel domu jednorodzinnego, m.in. na wymianę pieca na ogrzewanie ekologiczne, docieplenie budynku oraz wymianę stolarki okiennej i drzwiowej.
4.		Dotacje na wymianę nieefektywnych kotłów węglowych	Brak realizacji w latach objętych Raportem.
5.		Modernizacja dróg gminnych	W roku 2021 wykonano: <ul style="list-style-type: none"> Przebudowę drogi gminnej Kołodziejki – Pomierki nr 147001 N.

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2021-2023

Lp.	Ocena realizacji zadania	Nazwa zadania	Stopień realizacji zadania w latach 2022-2023
			<p>W roku 2022 wykonano:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przebudowę drogi gminnej nr 147033 N w miejscowości Samplawa. <p>W roku 2023 wykonano:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przebudowę drogi nr 147014 N w miejscowości Rumienica, • Przebudowę drogi gminnej nr 147003 N Kazanice – Rodzone w msc. Kazanice, • Przebudowę drogi gminnej nr 147044 N w miejscowości Mortęgi.
Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem			
6.		Budowa ścieżek rowerowych	Brak realizacji działania w latach objętych Raportem.
7.		Tworzenie zabezpieczeń przed oddziaływaniem hałasu komunikacyjnego poprzez wprowadzanie odpowiednich zapisów w SIWZ uwzględniające m.in. montowanie dźwiękoszczelnych okien, budowę cichej nawierzchni i montaż ekranów akustycznych	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym.

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2021-2023

Lp.	Ocena realizacji zadania	Nazwa zadania	Stopień realizacji zadania w latach 2022-2023
8.		Aktualizacja inwentaryzacji źródeł uciążliwości akustycznej	Brak konieczności realizacji działania.
Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami			
9.		Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno-promocyjne (akcje, kampanie skierowane do wszystkich grup społecznych)	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym m.in. poprzez artykuły na stronie internetowej gminy oraz edukację prowadzoną w placówkach oświatowych na terenie gminy.
10.		Zwiększenie retencji wodnej na terenie gminy poprzez dotację gminne w tym zakresie	Brak realizacji działania. W latach objętych Raportem nie udzielano dotacji na ten cel.
Obszar interwencji: Gospodarka wodno - ściekowa			
11.		Bieżąca inwentaryzacja zbiorników bezodpływowych	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym.
12.		Rozbudowa sieci wodno – kanalizacyjnej	W latach objętych Raportem wykonano: <ul style="list-style-type: none"> • Budowę sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami – zlewnia P3, P2 część zachodnia i przebudowa sieci wodociągowej w msc. Grabowo.

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2021-2023

Lp.	Ocena realizacji zadania	Nazwa zadania	Stopień realizacji zadania w latach 2022-2023
			<ul style="list-style-type: none"> • Budowę sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami etap II i III w Grabowo i Wałdyki. • Budowa sieci kanalizacyjnej na odcinku w miejscowości Mortęgi. • Rozbudowę oczyszczalni ścieków w miejscowości Kazanice (w trakcie realizacji).
Obszar interwencji: Zasoby geologiczne			
13.		Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym w ramach nowo tworzonych i aktualizowanych mpzp.
Obszar interwencji: Gleby			
14.		Rewitalizacja terenów zdegradowanych	W latach objętych Raportem nie było konieczności realizacji działania.
Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów			
15.		Całkowite usunięcie wyrobów azbestowych z terenu gminy	W roku 2023 unieszkodliwiono 183,59 Mg wyrobów azbestowych (46 wniosków mieszkańców).
16.		Likwidacja dzikich wysypisk na terenie gminy	Brak konieczności realizacji zadania. W latach objętych Raportem na terenie gminy nie usuwano dzikich wysypisk śmieci.

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2021-2023

Lp.	Ocena realizacji zadania	Nazwa zadania	Stopień realizacji zadania w latach 2022-2023
17.		Uszczelnianie gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi – weryfikacja mieszkańców uchylających się od obowiązku złożenia deklaracji i wnoszenia opłat	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym.
18.		Zwiększenie poziomu recyklingu - przygotowanie do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła oraz innych niż niebezpieczne	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym.
Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze			
19.		Bieżąca pielęgnacja zasobów przyrodniczych wraz z ochroną obszarów i obiektów prawnie chronionych	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym w ramach potrzeb. W roku 2023 została rozpoczęta realizacja działania związanego z rewitalizacją parku w Fijewie.
20.		Uwzględnienie w Planach Zagospodarowania Przestrzennego obszarów przeznaczonych pod zalesianie	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym w ramach nowo tworzonych i aktualizowanych mpzp.

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2021-2023

Lp.	Ocena realizacji zadania	Nazwa zadania	Stopień realizacji zadania w latach 2022-2023
		(słabe gleby V i VI klasy oraz wieloletnie odłogi)	
21.		Tworzenie nowych obszarów chronionych	W latach objętych Raportem nie utworzono nowych obszarów chronionych na terenie gminy.
Obszar interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami			
22.		Ograniczenie budownictwa obiektów użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania wzdłuż szlaków, którymi prowadzony jest transport materiałów niebezpiecznych poprzez odpowiednie zapisy w mpzp	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym w ramach nowo tworzonych i aktualizowanych mpzp.
23.		Doposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnej w nowoczesny sprzęt	<p>W 2021 roku zrealizowano przedsięwzięcie pn. „Dostawa lekkiego samochodu ratowniczo – gaśniczego z napędem 4x2 dla OSP w Tuszewie.</p> <p>W 2021 roku zakupiono lekki specjalny samochód ratowniczo – gaśniczy Mercedes Benz SPRINTER 4x4 z agregatem wodno – pianowym.</p> <p>W 2022 roku OSP Wałdyki otrzymał średni pojazd ratowniczo – gaśniczy MAN TGM, rok produkcji 2010 na podwoziu 4x4, natomiast OSP Zielkowo otrzymał lekki pojazd ratowniczo – gaśniczy IVECO DAILY, rok produkcji 2013, pozyskany z OSP Braniewo.</p> <p>Ponadto w 2022 roku zakupiono kamerę termowizyjną dla OSP Rożental oraz dwie motopompy szlamowe dla OSP Tuszyn i Łążyn.</p>

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2021-2023

Lp.	Ocena realizacji zadania	Nazwa zadania	Stopień realizacji zadania w latach 2022-2023
			W roku 2023 dokonano zakupu samochodu pożarniczego lekkiego dla OSP w Prątnicy i OSP Omule. Jednostki otrzymały nowe lekkie samochody z napędem 4x4, zbiornikiem na wodę 1000 l, zbiornikiem na środek pianotwórczy 100 l i autopompą. Ponadto w 2023 roku zakupiono motopompę TOHATSU typ M6/8 dla OSP Lubstynek.

4.2. Zadania monitorowane

Poniższa tabela przedstawia ocenę realizacji zadań monitorowanych w ramach Programu Ochrony Środowiska dla gminy Lubawa.

Tabela 18. Stopień realizacji zadań monitorowanych przez gminę Lubawę w latach 2021-2023.

Lp.	Ocena realizacji zadania	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Stopień realizacji zadania w latach 2021-2023
Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza				
1.		Wymiana konwencjonalnych źródeł ciepła, na inne o jak najniższych wskaźnikach	Właściciele i zarządcy	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym przez mieszkańców gminy Lubawa.

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2021-2023

Lp.	Ocena realizacji zadania	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Stopień realizacji zadania w latach 2021-2023
		emisji lub stosowaniem energii elektrycznej w budynkach		Mieszkańcy korzystają ze wsparcia finansowego w ramach programu Czyste Powietrze.
2.		Termomodernizacja budynków (w tym okien, drzwi, pokryć dachowych, ocieplenia)	Właściciele i zarządcy	
3.		Wydawanie decyzji administracyjnych regulujących poziomy emisji i odgraniczających te poziomy	Starosta Powiatu Iławskiego, Marszałek Województwa Warmińsko - Mazurskiego	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym.
4.		Modernizacja i rozbudowa sieci gazowej	Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.	W latach objętych Raportem na terenie gminy wybudowano 2,3 km sieci gazowej.
Obszar interwencji: Zagrożenie hałasem				
5.		Pomiar i ocena stanu akustycznego środowiska	GIOŚ	Brak realizacji w latach objętych Raportem na terenie gminy Lubawa.

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2021-2023

Lp.	Ocena realizacji zadania	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Stopień realizacji zadania w latach 2021-2023
6.		Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej	WIOŚ	Brak realizacji w latach objętych Raportem na terenie gminy Lubawa.
Obszar interwencji: Pola elektromagnetyczne				
7.		Prowadzenie ewidencji źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne	Starosta Powiatu Iławskiego	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym.
8.		Edukacja społeczeństwa na temat oddziaływania PEM	organizacje pozarządowe, placówki edukacyjne	Brak konieczności realizacji zadania ze względu na brak zagrożenia ponadnormatywnym oddziaływaniem promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy Lubawa.
9.		Pomiary promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy	GIOŚ	Brak realizacji na terenie gminy Lubawa. Badania promieniowania elektromagnetycznego są realizowane na terenie gminy miejskiej Lubawa w bezpośrednim sąsiedztwie analizowanego terenu.
10.		Właściwa lokalizacja, modernizacja oraz poprawne użytkowanie urządzeń oraz instalacji emitujących pola	Starosta Powiatu Iławskiego	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym.

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2021-2023

Lp.	Ocena realizacji zadania	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Stopień realizacji zadania w latach 2021-2023
		elektromagnetyczne (wydawanie zezwoleń)		
Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami				
11		Realizacja działań o charakterze bieżącym w przypadku wystąpienia suszy np. czasowe ograniczenia poboru wody, wprowadzania ścieków do wód lub ziemi, czasowe zakazy wykorzystania wody z sieci wodociągowej do celów innych niż socjalno-bytowe	Wody Polskie	W latach objętych Raportem nie były realizowane tego typu działania przez PGW Wody Polskie.
12		Prowadzenie stałego lokalnego i regionalnego monitoringu wód	GIOŚ	W latach objętych Raportem prowadzono monitoring wód powierzchniowych i podziemnych na terenie gminy Lubawa. Stan wód powierzchniowych oceniono jako zły. Stan wód podziemnych w punkcie pomiarowym na terenie gminy oceniono jako dobry.
13		Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty	WIOŚ, Wody Polskie	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym.

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2021-2023

Lp.	Ocena realizacji zadania	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Stopień realizacji zadania w latach 2021-2023
		warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi		
Obszar interwencji: Zasoby geologiczne				
14		Zapobieganie niekoncesjonowanemu wydobyciu surowców naturalnych	OUG	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym.
15		Udzielanie koncesji geologicznych	Starosta Powiatu Iławskiego, Marszałek Województwa Warmińsko - Mazurskiego	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym.
Obszar interwencji: Gleby				
16		Monitoring gleb użytkowych rolniczo	OSCHR	Brak realizacji działań w latach objętych Raportem.

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2021-2023

Lp.	Ocena realizacji zadania	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Stopień realizacji zadania w latach 2021-2023
17		Promowanie dobrych praktyk rolniczych	WODR w Olsztynie	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym.
18		Ochrona gleb przed degradacją i zanieczyszczeniem	Przedsiębiorstwa i placówki naukowe	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym.
Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze				
19		Działania wspierające ratowanie gatunków zagrożonych zgodnie z Programem odbudowy populacji zwierzyny drobnej i redukcji drapieżników	Marszałek Województwa Warmińsko - Mazurskiego, Nadleśnictwa, Koła Łowieckie	Brak konieczności realizacji działania.
20		Sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu	Starosta Powiatu Iławskiego, właściciele lasu – osoby prywatne	W latach objętych Raportem sporządzono uproszczony plan urządzania lasu dla obrębów: Zielkowo, Pomierki/Kołodziejki, Byszwałd, Kazanice, Rożental.
21		Zalesianie obszarów nieużytków	właściciele terenów	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym.

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2021-2023

Lp.	Ocena realizacji zadania	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Stopień realizacji zadania w latach 2021-2023
22		Zwiększanie lesistości – realizacji Programu Zwiększania Lesistości Powiatu Iławskiego	Zarządcy lasów, w tym lasów stanowiących własność Skarbu Państwa	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym. W latach objętych Raportem powierzchnia lasów na terenie gminy Lubawa zwiększyła się o 19,31 ha.
Obszar interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami				
23		Poprawa technicznego wyposażenia służb WIOŚ, PWIS, OSP	Powiat, WIOŚ, PWIS	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym.

5. Ocena realizacji POŚ

Ocena realizacji Programu ochrony środowiska polega w głównej mierze na monitorowaniu zmian zachodzących na terenie gminy Lubawa przy pomocy wskaźników obrazujących stan lokalnego środowiska.

W tabeli poniżej zestawiono wartości wskaźników monitoringowych z uwzględnieniem wartości bazowej oraz obserwowanego trendu zmian.

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2021-2023

Tabela 19. Ocena realizacji Programu Ochrony Środowiska na podstawie wskaźników monitoringu.

Obszar interwencji	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	2021 r.	2022 r.	2023 r.	Obserwowany trend
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Klasa jakości powietrza - średnioroczna wartość benzo(a)pirenu	klasa	C	C	A	Pozytywny
Zagrożenia hałasem	Liczba inwestycji związanych z modernizacją dróg (dotyczy przebudowy dróg – inwestycje zrealizowane)	Szt.	1	1	3	Pozytywny
Pola elektromagnetyczne	Poziom promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy	V/m	Nie występowanie miejsc z przekroczeniami	Nie występowanie miejsc z przekroczeniami	Nie występowanie miejsc z przekroczeniami	Brak zmian
Gospodarka wodami/wodno-ściekowa	Długość sieci wodociągowej	km	198,8	198,8	198,8	Brak zmian
	Długość sieci kanalizacyjnej	km	65,2	65,2	83,6	Pozytywny

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2021-2023

Obszar interwencji	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	2021 r.	2022 r.	2023 r.	Obserwowany trend
	Liczba zbiorników bezodpływowych	Szt.	945	944	716	Pozytywny (zmniejszająca się liczba zbiorników bezodpływowych wskazuje na rozwój sieci kanalizacyjnej)
Gleby	Powierzchnia gruntów zrekultywowanych	Ha	-	-	-	Brak zmian
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Liczba usuniętych „dzikich wysypisk śmieci”	szt.	0	0	0	Brak zmian
	Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest	Mg			183,59	Pozytywny (stopniowe oczyszczalnie gminy z wyrobów azbestowych)
Zasoby przyrodnicze	Lesistość gminy	%	13,59	13,59	13,66	Pozytywny
	Powierzchnia obiektów i obszarów prawnie chronionych	ha	9 229,21	9 229,21	9 229,21	Brak zmian

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2021-2023

Obszar interwencji	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	2021 r.	2022 r.	2023 r.	Obserwowany trend
	Powierzchnia gruntów zalesionych w ciągu roku	ha	Wg Krajowego Programu Zwiększania lesistości oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	Wg Krajowego Programu Zwiększania lesistości oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	Wg Krajowego Programu Zwiększania lesistości oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	Pozytywny
Zagrożenia poważnymi awariami	Liczba inwestycji w zakresie rozbudowy i modernizacji OSP wraz z nowoczesnym wyposażeniem	Szt.	2	2	3	Pozytywny

6. Podsumowanie

W Raporcie przeanalizowano stopień realizacji działań zarówno własnych jak i monitorowanych. Założenia POŚ zostały wykonane w 83% (dotyczy zadań własnych). Na stopień realizacji działań monitorowanych władze gminy nie mają realnego wpływu. Część działań inwestycyjnych będzie realizowanych w kolejnych latach obowiązywania Programu Ochrony Środowiska.

Do działań, których nie realizowano w latach objętych Raportem należały:

- Montaż instalacji OZE na budynkach gminnych,
- Dotacje na wymianę nieefektywnych kotłów węglowych,
- Budowa ścieżek rowerowych,
- Zwiększenie retencji wodnej na terenie gminy poprzez dotację gminne w tym zakresie.

Analizując stan środowiska na terenie gminy Lubawa na przestrzeni lat 2021-2023 można stwierdzić, iż nie uległ on pogorszeniu. Jednakże część komponentów na terenie gminy w dalszym ciągu zmagają się z problemami:

- Gospodarka wodami – stan wód w analizowanych latach nie uległ poprawie. W dalszym ciągu stan wód powierzchniowych na terenie gminy ocenia się jako zły,
- Gospodarka odpadami – w dalszym ciągu na terenie gminy znajduje się znaczna liczba wyrobów azbestowych, które wymagają usunięcia. Elementy infrastruktury gospodarki odpadami wymaga działań inwestycyjnych.

Zmiany stanu środowiska widoczne są dopiero w dłuższej perspektywie czasowej, dlatego też niniejszy Raport z realizacji celów i działań, określonych w Programie ochrony środowiska nie jest jednoznacznym odzwierciedleniem efektów realizacji Programu. Zaawansowanie realizacji celów i działań ekologicznych jest zróżnicowane.

Realizacja działań w latach 2021-2023 zawartych w poszczególnych obszarach tematycznych daje podstawy do osiągnięcia przyjętych celów i priorytetowych kierunków działań Programu ochrony środowiska, zgodnych z polityką ochrony środowiska, a tym samym gwarantuje zrównoważony rozwój gminy. W ostatnich latach obserwuje się wiele pozytywnych trendów, które wpływać mogą na zmiany jakości środowiska:

- Realizowane są inwestycje związane z modernizacją dróg,
- Widoczny jest wzrost inwestycji z zakresu rozbudowy i modernizacji sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,
- Prowadzona jest edukacja ekologiczna w szerokim zakresie (ochrona powietrza, ochrona przyrody, gospodarka odpadami),
- W latach objętych Raportem doposażono ochotnicze straże pożarne.

Jako rekomendacje na kolejne lata realizacji Programu Ochrony Środowiska wskazuje się:

- Intensyfikację działań związanych z wymianą nieefektywnych kotłów węglowych oraz montażem odnawialnych źródeł energii w budownictwie wielo i jednorodzinym oraz na obiektach użyteczności publicznej,
- Działania termomodernizacyjne obiektów użyteczności publicznej,
- Zintensyfikowanie działań związanych z budową i zagospodarowaniem ścieżek i szlaków rowerowych jako element zarówno sprzyjający ochronie środowiska jak i rozwoju turystyki,
- Kontynuację działań na rzecz rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz działań związanych z modernizacją infrastruktury dostaw wody i odprowadzania ścieków,
- Kontynuację szeroko pojętej edukacji ekologicznej, jako ważnego elementu działań prośrodowiskowych.

Spis tabel

Tabela 1. Zestawienie stref w województwie warmińsko-mazurskim w 2023 roku.....	5
Tabela 2. Wynikowe klasy dla strefy warmińsko - mazurskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2023 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.	5
Tabela 3. Dopuszczalne poziomy hałas wyrażone wskaźnikami LAeqD oraz LAeqN.....	7
Tabela 4. Linie elektromagnetyczne przebiegające przez teren gminy Lubawa.....	10
Tabela 5. Wykaz stacji bazowych na terenie gminy Lubawa.	11
Tabela 6. Ocena JCWP płynących na terenie gminy Lubawa.	13
Tabela 7. Wyznaczone cele środowiskowe dla JCWP na terenie gminy Lubawa.	13
Tabela 8. Charakterystyka JCWPd nr 39.	15
Tabela 9. Wyniki badań wód podziemnych prowadzonych na terenie gminy Lubawa.	16
Tabela 10. Cele środowiskowe wyznaczone dla JCWPd na terenie gminy Lubawa.	17
Tabela 11. Złoże piasków i żwirów na terenie gminy Lubawa – stan na 31.12.2023 r.	18
Tabela 12. Masa wyrobów azbestowych [kg] na terenie gminy Lubawa.	20
Tabela 13. Pomniki przyrody na terenie gminy Lubawa.	23
Tabela 14. Zespół przyrodniczo – krajobrazowy na terenie gminy Lubawa.	24
Tabela 15. Obszary chronionego krajobrazu na terenie gminy Lubawa.	25
Tabela 16. Użytki ekologiczne na terenie gminy Lubawa.	25
Tabela 17. Stopień realizacji zadań własnych przez gminę Lubawę w latach 2021-2023.	28
Tabela 18. Stopień realizacji zadań monitorowanych przez gminę Lubawę w latach 2021-2023.	34
Tabela 19. Ocena realizacji Programu Ochrony Środowiska na podstawie wskaźników monitoringu.	42

Spis rysunków

<i>Rysunek 1. Lokalizacja JCWPd nr 39.</i>	<i>15</i>
<i>Rysunek 2. Korytarze ekologiczne na terenie gminy Lubawa.....</i>	<i>21</i>